

A HELYI VÉDETT TÜRKEVEI JÓZSEF ATTILA ÚTI VADGESZTENYEFASOR TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE

Készítette:

Sallai Róbert Benedek természetvédelmi mérnök, agrármérnök
Túrkeve Városi Önkormányzat

2024

Jelen kezelési terv készült Túrkeve Város Képviselő-testületének xy/2024. (II.29.) számú rendeltének 1. sz. mellékleteként a xy 20xx számú határozatban rögzített helyi védetté nyilvánítási folyamat jogszabályban meghatározott kötelezettségének eleget téve készült el a Túrkeve, belterület 1776 hrsz északi részére, a természetben Túrkeve, József Attila úton található, 2800 m² kiterjedési területen.

A természetvédelmi tervjavaslat és jelen kezelési terv az 1996. évi LIII. sz. *a természet védelméről* rendelkező törvény, valamint a 3/2008. (II.5.) KVVVM rendelet a „*természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról*” alapján készült 10 év időtartamra.

1. Természetvédelmi célkitűzések

Jelen természetvédelmi kezelési terv egy természetvédelmi szempontból kevésbé értelmezhető vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) állomány városképi jelentőségű fenntartását törekszik megvalósítani képviselői indítvány, illetve képviselő-testületi döntés alapján helyi védettség megvalósítására alapján. A fafaj a török idők megtelepítései kapcsán honosodott meg hazánkban, eredeti élőhelye Balkánfélsziget (Albánia, Görögország) és Elő-Ázsia hegyvidékei. Európában a különböző parkosítási, kertépítési időszakokban vált elterjedté, így hazánkban idegenhonosnak minősülhet, de nem invazív. Természetvédelmi szempontokat mérlegelve megállapítható, hogy a vadgesztenye fasor egyedi tájértékként megállja a helyét városképi jelentőséggel, azonban természetvédelmi törvény hatálya alá tartozó védett életközösségként a védettség kisebb csak szerényebb mértékben indokolható. A vadgesztenye fasorhoz természetyszerűleg kötődnek énekes madárfajok, mint bármelyik más parki élőhelyhez, ugyanakkor a konkrét helyi jelentőségű természetvédelmi jelentősége sokkal inkább érzelmi, mint ökológiai megközelítésen alapszik. A helyi védettség parki élőhelykénti indokoltsága a mellette lévő élőhelyekkel együtt lenne releváns.

A helyi védettség célkitűzése ennek a helyi, városképi és helytörténeti jelentőségű fasor megőrzésnek van, amelyen belül a faegyedek egészségügyi védelme jelenthet kihívást, míg a fa koronájában, vagy azokon elhelyezett mesterséges odúban énekesmadárfajok találják meg élőhelyüket. Célkitűzésként a fasor jellegű borítottság fenntartása, fasor jelleg megőrzése, az azokhoz kapcsolódó védett életközösségek megőrzése lehet a feladat.

A fasor lecserélése a tulajdonossal egyeztetve tájhonos fafajjal nem lenne rossz döntés (a vadgesztenyék tartós fertőzöttségének okán sem), amennyiben azonban a védettség elrendelője a vadgesztenye állományhoz ragaszkodik, abban az esetben a vadgesztenye-aknázómoly (*Cameraria ohridella*) elleni védekezésre fokozottabban fel kell készülni. Ez az Észak-Amerikából származó kártevő 1993 után országosan elterjedt lett. Szex-feromon csapdás megfigyelés alapján időzített permetezéssel, vagy az első nemzedék megjelenése előtt elvégzett fa injektálással lehet védekezni. Utóbbi a fák lombkoronájának mértéke miatt hatékonyabb megoldás lehet.

2. Természetvédelmi stratégia

Jelen kezelési tervvel az elérendő cél a városképi jelentőségű fasor fenntartása, megőrzése, a Ványai Ambrus Gimnázium emlékének őrzése a fasor karakteres hangulatával. Klasszikus konzervációbiológiai szempontok alkalmazása nehezen értelmezhető, hiszen a stratégiai cél a fasor faj állományának és esztétikai állapotának megőrzése, és kisebb jelentőségű költő madárfajainak védelme.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A védetté nyilvánított élőhelyen tilos egészséges fa egyedek kivágása, egészségügyi gyérítés esetében kötelező a haladéktalan visszapótlás a természetvédelmi kezelővel egyeztetetten. Öt évente szükséges a fa faj állomány faegészségügyi vizsgálata és a szakemberek által meghatározott egészségi állapot fenntartása érdekében szükséges fakezelés megvalósítása. Természetvédelmi szempontból a faállomány kora ellenére a fészkelőhely bővítés gazdagíthatja a védett fajok jelenlétét az élőhelyen.

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok és tilalmak

Az élőhely mikro jellege miatt átfogó, művelési ághoz nem köthető kezelési mód az általános stratégiai célkitűzéseken túl nem állapítható meg, azonban a törpemandula állományainak megőrzése érdekében akár időszakos elkerítés is alkalmazható. Ennek szükségességéről a természetvédelmi kezelő dönt. A rendelet konkrét előírásai, tájérték típushoz köthető jellegei az élőhely méret miatt nem értelmezhető.

A terület látogathatóságának fenntartása lehetséges, azonban a védett növényállomány gyűjtésére, károsítására vonatkozó információs felület ellátása indokolt. Oktatás, bemutatás területén a védett terület élőhelyjellegének ismertetése érdekében elsősorban helyi ismeretterjesztő munka végzése lehet indokolt, hiszen a bemutatásra irányuló törekvésekben helyi iskolai kirándulások a virágzás időpontjában lehetségesek. A természetvédelmi kezelő dönthet az adott területen a törpemandulát bemutató információs tábla elhelyezéséről. Kutatás és vizsgálódások vonatkozásában elsősorban a gerinctelen fauna vizsgálata lehet célkitűzés a következő időszakban, illetve a törpemandula természetes terjedése lehetőségének vizsgálata. Terület- és földhasználat tekintetében a korábban leírtak alkalmazandók. Külön természetvédelmi infrastruktúrát a helyi védett terület fenntartása nem igényel.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

A védelemmel érintett terület egyetlen helyrajzi szám kijelölt része, így egyetlen művelési ág kezelésének meghatározása releváns, s ez is elsősorban a fasor előfordulásának érintett részein.

4. Javasolt természetvédelmi kezelő

Mindaddig, ameddig Túrkeve Városi Önkormányzat, vagy annak intézményei rendelkeznek személyi állományukban szakirányú felsőfokú végzettséggel rendelkező szakemberrel, addig önálló kezelési feladat a célszerű, ennek hiánya esetén vagy bízson meg az Önkormányzat ilyen szakembert megbízással, vagy a kezelési feladatokat adja át megfelelő természetvédelmi szakmai kompetenciákkal rendelkező természetvédelmi civil szervezetnek, vagy állami szereplőnek.

Képek a védelemre javasolt állományról:

Térképmelléklet a kezelési tervvel érintett helyi védett területéről:

